

FOROLLHOGNA VILLREINVALD

OPPSYNSRAPPORT 2017

Blir dette nødvendig utstyr for villreinjegeren i årene som kommer ???

FOROLLHOGNA VILLREINVALD

VILLREINJAKTEN 2017

OPPSYNSRAPPORT.

OMRÅDEBESKRIVELSE.

Forollhogna villreinvald har ifølge driftsplanen et tellende areal på 1.848.181 dekar. Området ligger i fylkene Sør-Trøndelag og Hedmark og består nå totalt av 20 jaktfelt i kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Os, Tolga og Tynset etter at 18 terreng i Tynset og Rennebu gikk sammen til et vald i 1999.

Av totalarealet er 864.500 dekar (47 %) statsallmenning og 974.181 dekar (53%) privatområde. Villreinstammen var vinteren 2016 / 2017 anslått til ca. 1.800 dyr, noe som førte til at årsmøtet dette året vedtok en kvote på 600 dyr, en reduksjon på 150 dyr.

GENERELLE FORHOLD.

Fellingskvoten 2017 var som ovenfor beskrevet på 600 dyr, en reduksjon på 150 dyr fra 2016. Fordelingen var på 40 % kalv, 30 % simle, 25 % liten bukk (vedtatt av årsmøtet 2016 med egen definisjon – 3 + 3 eller 2 + flere) og 5 % stor bukk. Kvoten gav et minsteareal på 3.080 dekar pr. dyr.

Som en oppfølging av CWD-problematikken var Forollhogna også denne høsten utpekt til referanseområde og det skulle tas prøver fra alle skutte dyr 1,5 år og eldre. Opplegget var imidlertid endret slik at det var den enkelte jeger som skulle ta prøvene.

Det ble derfor levert ut prøvesett sammen med disse jaktkortene. Rettighetshavere og oppsyn informerte etter beste evne om de rutiner som skulle følges og det ble fra sentrale myndigheter i kort tid før jakta utarbeidet en brosjyre som beskrev rutinene. Oversikten viser at det totalt er analysert prøver fra 109 skutte dyr i Forollhogna denne høsten.

Totalt besto oppsynskorpset av 4 faste fjelloppsyn og 7 "faste" deltidsoppsyn. Disse var totalt ute i 79 dager. I tillegg deltok SNO med 2 oppsyn som deltok i oppsynet i 10 dager. Det var ingen fra lensmannsetaten ute på oppsyn i 2017.

Forut for jakten var det en lokal samling på Kvikne for samtlige oppsyn i Forollhogna der ulike problemstillinger ble berørt.

Avlønningen av oppsynet skjer ved betaling pr. time utført tjeneste samt godtgjørelse for bruk av bil. Arbeidsgiverne til de faste fjelloppsyn får refundert faktiske utgifter minus refusjon gjennom fjelloven.

Oppsynstjenesten 2017 ble ledet av Terje Borgos, som var budsjett og rapportansvarlig, i samarbeid med Jon Horten, Ingebrigt Storli, Kristin Austvik og Trond Are Berge. Samarbeidet besto i at hver av disse hadde hovedansvaret for utkommandering av oppsynspersonell og den daglige betjening av villreintelefonen hver sin uke.

Oppsynstjenesten er ellers bygd opp omkring et eget lukket sambandsnett med en basestasjon plassert sentralt i området. Radioene som blir benyttet, har i tillegg til de egne oppsynskanalerne innlagt jaktradiokanaler til NJFF samt politiets redningskanal. For å kunne oppnå gjensidig kontakt med jegerne lytter oppsynet fast på jaktradiokanal nr. 1 - frekvens 143.900.

Sambandet fungerte svært godt denne høsten. Det var i tillegg lagt inn en ny frekvens i repeateren (2016) slik at en slapp innblandingen fra transportfirmaet i Trondheim som tidligere benyttet samme frekvens som villreinoppsynet.

VILLREINJAKTEN 2017.

Av totalkvoten på 600 dyr ble det skutt 481 dyr, som gir en fellingsprosent på 80,2 % (79,7 % i 2016). Vindforholdene under jakta 2017 var svært stabil med mye vind fra vest – sørvest. Dette medførte at dyrene var nord for fylkesgrensen kun i korte perioder og svært lite i østområdene sør for fylkesgrensen. Det lå lenge an til å bli lav fellingsprosent men bevegelser siste jaktuke rettet opp forholdene slik at fellingsprosenten kom opp på forventet nivå. Selv om kalveprosenten fortsatt var lav våren 2017 (54,5 % av simple/ungdyrflokk) regner en med at bestanden har øket noe etter høstens jakt.

De skutte dyr fordeler seg mellom de ulike kommuner som følger:

Rennebu - 5 dyr = 71,4 %. Midtre Gauldal – 145 dyr = 85,3 %. Holtålen - 81 dyr = 71,7 %.

Os – 55 dyr = 78,5 % , Tolga - 58 dyr = 80,6 %. Tynset - 117 dyr = 79,1 %.

I tillegg felte villreinutvalgets jegere 20 av 20 tildelte dyr.

I tilknytning til fellingstallene vil en få bemerke at de fleste rettighetshaverne forsøker å følge opp slik at resultatet blir klart forholdsvis kort tid etter jakten men også dette året tok noe tid før detaljene ble klare. Det er videre klart at innleverte kjever må kontrolleres opp mot innleverte kort for å rette opp feilskjæring av kortene.

AKTIVITET:

Totalt har 10 + 2 oppsyn utført oppsynstjeneste under jakten 2017.

Oppsynstjenesten 2017 omfatter totalt til sammen 89 dager (149 i 2016 inkludert CWD arbeid) i fjellet. Årets innsats er en følge av redusert kvote, ikke noe spesielt arbeid med CWD-prøver og ordinær jaktperiode. Dyrene var mye samlet i sør og vest men gikk ofte i spredde flokker og var også i noen perioder i nordområdene. Totalt ble det nesten samme fellingsprosent, en økning fra 79,9 til 80,2 %.

Oversikt over antall oppsynsdager i perioden 2003 – 2017.

År.	2003	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17
Dager	59	64	68	62	101	106	112	85	120	127	123	141	101	149	89

SKADESKYTING:

Under utøvelsen av oppsynet er det registrert en del forhold som det kan være av interesse å se litt nærmere på.

Når det gjelder skadde dyr, har en sortert ut skader som ikke kan settes i forbindelse med jaktutøvelsen. Det er i 2017 registrert 9 skadeskutte dyr. 6 av disse (1 kalv, 2 simler og 3 storbukk) er avlivet og tatt på kort mens 2 kalv og 1 simle ble kassert. I tillegg kommer 1 kalv og 2 stor bukk registrert med naturlige skader.

Det er gledelig at forekomsten av fotråte er betydelig redusert, ingen mistanke om dyr med fotråte denne høsten (mistanke om få dyr i 2016).

I 2016 ble det registrert 8 dyr med skuddskade.

De registrerte skadeskutte dyrene, 3 kalver, 3 simler og 3 stor bukk gir en skadeskytingsprosent på 1,9 %. Tabellen nedenfor viser utviklingen siden 2003, og en ser at det var en gledelig utvikling fram til i 2008. Etter en nedgang i 97 og 98, en liten økning i 99 og 2000, en ny nedgang fram til 2004, en liten økning i 2005, historisk lavt på 0,3 % i 2006 før 0,77 % i 2007, så en markert økning til 2,3 % i 2008 og 2,7 % i 2009 mens den så sank til 2,0 % i 2010.

Videre til 1,7 % i 2011 for så å øke til 2 % i 2012, nedgang til 1,3 % i 2013, økning til 1,4 % i 2014, 1,5 % i 2015, ned til 1,4 % i 2016 og nå en økning til 1,9 % i 2017.

Oversikt over skadde dyr / skadeskytingsprosent 2003 – 2017.

År.	-03	-04	-05	-06	07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17
Skadde og døde dyr.	3	2	3	1	5	18	21	2	9	10	8	9	9	8	9
%	0,8	0,5	1	0,3	0,8	2,3	2,7	2,0	1,7	2,0	1,3	1,4	1,5	1,4	1,9 %

Ut over dette kjenner en ikke til andre alvorlige skader på dyr. Det er imidlertid også dette året observert dyr med mindre skader etter brunstkamper og andre ”naturlige” skader.

Fordeling av de skadeskutte dyrene i perioden 2003 - 2017.

	Stor bukk.	Liten bukk.	Simle.	Kalv.
2003		1 stk	1 stk	1 stk
2004	2 stk			
2005			2 ”	1 ”
2006				1”
2007	1 ”		4 ”	
2008	1 ”	1 ”	7 ”	9 ”
2009	1 ”	3 ”	5 ”	12 ”
2010	2 ”	2 ”	5 ”	3 ”
2011	3 ”		3 ”	3 ”
2012		1 «	2 «	7 «
2013	3 «		1 «	4 «
2014	1 «	1 «	3 «	4 «
2015		3 «	4 «	2 «
2016	1 «		4 «	3 «
2017	3 «		3 «	3 «

Oversikten må sees i sammenheng med kvoten det enkelte år. Det er klart at dette forhold virker inn på fordelingen av skadeskytingen for de ulike dyregrupper. Statistikken viser et meget dårlig resultat i 2008 og 2009. En slik økning av antall skadde og døde dyr i forhold til foregående år ble da heller ikke akseptert og det ble derfor fokusert på dette før jakta 2010. Før jakt 2011 ble det laget en DVD som berørte problematikken. Denne ble delt ut til alle villreinjegere i 2011 og nye jegere i 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 og 2017 og etter det en vet ble den meget godt mottatt.

Når en ser på skadeskytingene har disse skjedd mellom 28. august og 16. september. Dette året er det jevnt fordelt med 3 kalver, 3 simler og 3 storbukk.

En kjenner til 2 tilfeller av gjennomskyting (for dårlig bakgrunn), et tilfelle skyldes manglende prøveskyting av ny ammunisjon og 3 tilfeller som må skyldes for dårlig ettersøk. De øvrige vet en lite om.

Jaktavtaler.

Høsten 2017 var også fellesjaktavtalen begrenset til områdene nord for fylkesgrensa med unntak av Soknedal mens Dalsbygda var med av terrenge sør for fylkesgrensa. Grunnlaget for denne avtalen var en omfattende diskusjon under årsmøtet 2012 samt et rettighetshavermøte i Ålen samme år. Som tidligere beskrevet, og som tabellen nedenfor viser var dyrene denne høsten spredt over store deler av området men med en uønsket økning av skadeskytingen.

Tabellen nedenfor viser hvor dyrene er skutt de siste 5 år sammen med tildelt antall rein (gul dekkfarge) på de respektive terreng.

Fortsatt mangler det opplysninger på en del kort, men oversikten sier det meste.

Jaktvald		2017	2016	2015	2014	2013	2012
Kvikne	FO 1	155/148	209/183	157/174	167/173	110/161	158/149
Soknedal	FO 2	31/24	23/30	11/29	18/30	4/27	3/25
Hauasetra	FO 2A	0/7	2/10	4/10	0/11	0/9	0/9
Budal	FO 3	136/84	80/105	157/98	160/99	101/91	59/84
Nyådalen	FO 4A	0/10	0/13	0/12	0/12	0/10	0/10
Styggfjellet		0/3	0/4	0/4	0/4	0/3	0/3
Romundhaugen	FO 5A	0/10	0/14	0/14	1/14	0/11	0/11
Nøkksjøen	FO 5B	0/3	0/5	0/5	0/5	0/4	0/4
Nekjådalen -	FO 6	1/36	2/39	2/34	4/36	5/36	0/32
Dragås Singsås	FO 7						
Haltdalen	FO 8	0/35	0/47	0/43	0/43	0/40	0/37
Hesjedal/Holden	FO 9	1/65	1/82	0/77	2/76	3/70	4/66
Benndalen	FO 10A	0/11	0/15	0/13	1/14	0/12	0/11
Dalsbygda	FO 11	21/70	7/87	33/82	79/82	35/77	12/70
Vingelen	FO 12	116/63	173/79	154/74	147/75	265/70	170/64
Magnilsjøan	FO 19	9/9	23/13	11/11	14/12	9/11	9/11
Åsmarka	FO 20	0/2	0/4	0/4	0/3	0/3	0/3
Sum		470	520	529	593	532	415
Totalt skutt		481	598	582	631	550	453

KONTROLLER, RAPPORTER OG ANMELDELSER:

Det er i løpet av jakten registrert noen forhold som oppsynet har grepet inn i. Dette dreier seg om 3 OPS-saker (7 i 2016) mens ingen forhold (0 i 2016) er rapportert til politiet.

De sakene som er oppgjort på stedet omhandler uregelmessighet med kontrollkort.

Oversikt over antall anmeldelser i perioden 2003 – 2017.

År.	2003	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17
Ant	1	0	0	0	3	6	7	3	3	2	2	1	3	0	0

Oversikt over antall kontrollerte jegere 2003 – 2017.

År	2003	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17
Ant.	64	134	131	91	269	243	358	232	350	314	266	322	400	382	252
%	16	34	44	30	34	26	40	36	58	52	41	46	57	51	42 %

Oversikten viser utviklingen de siste 15 årene. For 2003 og 2004 må en ta med i vurderingen totalkvoten på bare 400 dyr og i 2005 og 2006 på bare 300 dyr. Erfaringene etter disse årene er at det var svært liten jegerkonsentrasjon og at dette virker inn på mulighetene til å kontrollere de som er ute på jakt (sprer seg ut i området). Andelen kontrollerte jegere økte litt i 2007 mens det ble en klar nedgang i 2008. Forut for årets jakt ble det fokusert på at antallet kontroller burde øke og totalt ble det registrert 40 % kontrollerte jegere. Dette sank til 36 % i 2010, men ble bevist øket til 58 % i 2011, nedgang til 52 % i 2012, 41 % i 2013, 46 % i 2014, 57 % i 2015, 51 % i 2016 og nå 42 % i 2017.

Totalt synes det riktig å konkludere med at oppsynet er gjennomført på en forsvarlig måte, men oppsynet har heller ikke dette året fanget opp alle påskytinger og skadeskytinger. Dette er forhold som det må fokuseres videre på under jakta 2017.

Kommentarer fra det enkelte oppsyn.

Det er få kommentarer dette året som går på jaktutøvelsen.

«Problemet» med at jegere bevist har skutt simle på kort for liten bukk ser ut til å ha øket igjen denne høsten. Glede over at det har vært lite fotrâte å se. Bekymringer over at reinen har tilhold i skogen med påfølgende jakt der. Dette vil en også komme tilbake til under oppsynsmøtet. Det skytes for mange skudd i en del tilfeller. Det er også ved avfyring av oppfølgings-skudd at muligheter for skadeskyting oppstår.

Meget vanskelig jakt på nordsiden denne høsten. Reinen har blitt «villrein» og jegerne må endre jaktutøvelsen.

Villreintelefonen.

Også denne høsten ble Villreintelefonen for Forollhogna drevet av villreinområdet v. oppsynsledelsen. Det etableres et korttidsabonnement med PersonSvar i regi av Telenor. Vakthavende oppsynsleder la inn opplysninger om reinens bevegelser etter samme mønster som tidligere. Det aktuelle telefonnummer ble bekjentgjort før jaktens begynnelse. Etter det en kjenner til fungerte opplegget meget godt, noe som villreinområdets hjemmeside også bidrar til. Målsetningen var at villreinområdet ikke skulle ha utgifter knyttet opp til denne tjenesten. Resultatet for 2017 viser at Villreintelefonen også dette året med en kvote på 600 dyr har gitt et overskudd på ca. kr. 29.000,-.

Fra oppsynsledelsen er det et klart råd til villreinområdet om at villreintelefonen må videreføres også kommende år og aktuelt nummer er allerede reservert. Oppsynsledelsen vil også påpeke at de vil etterstrebe å gi så gode og riktige opplysninger som overhode mulig for å "gi noe tilbake" for de midlene som tjenesten gir villreinområdet.

Det synes også riktig at midler som kommer inn via denne tjenesten øremerkes videre utbygging av sambandet i villreinområdet samt selve oppsynsutøvelsen.

Rovdyrsituasjonen.

Det er riktig å nevne at det også gjennom vinteren 2017 er registrert en del jerveaktivitet i området. Det ble denne vinteren skutt 2 dyr på lisensjakt og SNO har avlivet 3 under ekstraordinære uttak. Det er ikke registrert yngling i området denne vinteren.

Forollhogna har vært delt med hensyn til forvaltning av jerven (region 5 og 6). I korthet går dette ut på at det ikke skal være ynglende jerv i sørområdet mens det kan være yngling i nordområdet.

En har også tidligere år påpekt at Forollhognaområdet ikke blir sett på som en enhet i forvaltningssammenheng (er delt mellom region 5 og 6) og at dette er med på å redusere forståelsen for rovviltforvaltningen.

Rovviltnemnda for region 6 har nå imidlertid fattet vedtak om at det heller ikke nord for fylkesgrensen skal være yngling i Forollhognaområdet (på lik linje med områdene sør for fylkesgrensen). Om dette vedtaket blir stående gjenstår å se.

Tamreinovergang.

Høsten 2017 var antallet tamrein i de østre deler av villreinområdet svært lavt gjennom sommeren og tidlighøsten, et resultat av at sperregjerdet nå er oppført i sin helhet. Etter at det ble snø og is på fylkesveg 30, med påfølgende salting, endret dette seg og sammen med at feristene ble lagt igjen for vinteren førte dette til at ca. 700 dyr trakk inn i villreinområdet. Dette har i hovedsak skjedd ved en privat veg med ferist i sperregjerdet. Storparten av disse er nå drevet tilbake men ca. 50 – 70 dyr brøt ut av flokken og går fortsatt på feil side av sperregjerdet. En har også denne sommeren registrert at enkelte grunder ikke blir lukket eller tatt av hengslene men tross alt i mindre omfang enn foregående år. Dette er uheldig, men har etter det en kjenner til ikke ført til de store problemer denne sommeren / høsten. Aktuelle tiltak må drøftes sammen med jernbaneverket, vegvesen, reindriftsnæringa og aktuelle brukere.

Sluttord.

Forrige år var det fokuset på mulig CWD som preger framsida av oppsynsrapporten. I løpet av året som har gått er det ikke funnet noen positive prøver i Forollhognaområdet eller i tilgrensende områder. Dette er meget positivt og det er nok etter hvert konkludert med at den type CWD som nå er funnet på 3 gamle elger og 1 gammel hjort ikke er smittsomt men noe som har oppstått spontant.

På tross av dette må vi nok være forberedt på at prøvetaking rettet mot CWD er kommet for å bli i flere år framover. Forsiden viser derfor noe av det utstyr som kan bli standard i sekken framover.

I tilknytning til sperregjerdet må det arbeides for å finne løsninger som gjør gjerdet mere effektivt. Det må bli full aksept for at grunder og ferister må være lukket / i aktiv drift gjennom de deler av året som det faktisk er nødvendig. Det må også arbeides opp mot vegstyresmaktene for å få aksept for at salting av fylkesveg 30 mellom Nesvollen og Harborg medfører stor fare for påkjørsler av rein med påfølgende lidelser. Dette er faktisk mye mere aktuelt enn rene trafikkulykker grunnet manglende salting av vegbanen.

Etter planen skulle villreinaldet få ny bestandsplan under sitt årsmøte i april 2017. Dette skjedde ikke i og med at planforslaget ikke ble realitetsbehandlet og saken utsatt 1 år. Arbeidet med planforslaget fortsetter kommende vinter. Et stort spørsmål i denne sammenheng er bestandstallet. Dette må fastslås så godt det lar seg gjøre kommende vinter. For å lykkes med dette så må en i større grad benytte seg av registreringer på bakken før flytelling slik at en har over aktuelle flokker, og hvis mulig enkeltdyr, befinner seg. Dette bør oppsynet prioritere på sine turer ute i fjellet utover vinteren.

Røros, 27. 11. 2017

Terje Borgos,
ansvarlig oppsynsleder